

ТИСЯЧОЛІТТЯ МІСТА ПОЛОННОГО

Цього року невеличкому подільському містечку Полонному виповниться тисяча років. Його називали по-різному: «Полонное», «Полони», «Польний», а в давніх актах — «Полонная», «Полонное Великое», «Полонное Новое». Звідки пішла ця назва? У працях відомого дослідника Волині, церковного діяча XIX століття Миколи Теодоровича даються такі версії: назва міста пішла від слова «полонити», тобто «брати в полон», за другою — назву місту дали слов'янські племена поляни, які здавна населяли ці землі. Існує й така версія — назву взято від слова «полонь» — луг, сіножать, безлісе місце, що найбільше відповідає природному розташуванню міста.

Перші згадки про Полонне датуються 996 роком, коли князь Володимир Святославович приписав Полонне до Київської Десятинної церкви. З цього часу в літописах писалося так: «Полонний гряд Десятинної богородиці». Місто відвідували великі князі київські Володимир Святославович, Ярослав Мудрий, тут жив удільний князь Володимир Мстиславович, стояв зі своєю раттю біля Полонного князь Галицький Володимирко.

1241 року Полонне захопили і спалили татари-монголи. Однак, завдяки вигідному для торгівлі розташуванню, воно швидко відродилося і вже в XIV столітті відіграло помітну роль в економіці держави. Але в 1366 році польський князь Каземир Великий здобув Волинь, і на основі договору Полонне відходить до Польщі, його власником стає князь Костянтин Острозький, а потім Януш Острозький. За часів князювання останнього, а саме в 1607 році, в Полонному завершено будівництво парафіального костьолу св. Ганни, який зберігся й досі.

У другій половині XVI століття Полонному було надано магдебурзьке право. Привілеї в управлінні містом дістали польські аристократи та багаті міщани. Проте магдебурзьке право певною мірою сприяло розвитку ремесла і торгівлі. Далеко за межами князівства славились вироби Полонських гончарів, ткачів, ковалів, шевців, пивоварів, а особливо бондарів та мечників.

Тільки визвольна війна українського народу 1648—1654 років звільнила полончан від шляхетських поневолювачів. Повстанські війська Максима Кривоноса, не без допомоги місцевих жителів, здобули Полонне. Аrenoю жорстокої битви, яка тривала три дні і три ночі, стала фортеця. Народні повстання фактично не припинялись аж до другого поділу Польщі, за яким Волинь і Поділля відійшли до Росії.

Трагічною сторінкою в історії Полонного стала і Друга світова війна. Район було окуповано в липні 1941 року, а звільнено в січні 1944 року. Більше 6 тисяч полончан захищали Вітчизну, а 4 тисячі з них не повернулись до своїх домів. Значними були втрати і серед мирних жителів: майже 9 тисяч чоловік було замучено, розстріляно, закатовано. В районі спалено 5 сіл, а в селі Воробіївці сталася страшна кривава трагедія. В доли-

ну фашисти зігнали всіх жителів села і розстріляли. Дивом вдалось врятуватись тільки двом хлопчикам — Ватрасу Амбросію і Писарчуку Петру, які і сьогодні є живими свідками тієї трагедії.

В місті є історичні пам'ятки сивої давнини: це територія фортеці XII століття, костюл (1607 рік), територія монастиря XII століття, земляні вали, козацька могила. До більш пізніх історичних пам'яток належить Покровська церква.

Свого часу місто відвідувала Леся Українка. Зберігся будинок її дядька Петра Косача. Можливо, прекрасні місця на околицях Полонного навіяли поетесі сюжети її творів, зокрема «Лісової пісні».

Полонщина не має якихось особливих корисних копалин, але ті, що є, максимально використовуються: це гранітні поклади та глина, придатна для виробництва цегли.

Більшість жителів Полонного пов'язують свою долю з гончарним ремеслом, адже більше віку в місті працюють два підприємства: фарфоровий та керамічний заводи, а вироби П. Іванченка, В. Овчаренка, З. Олексенко, М. Козака, М. Бобика здобули міжнародне визнання.

Останнім часом в районі відроджуються національні традиції, обряди та звичаї. Ініціаторами цієї справи стали національні товариства української мови «Просвіта», єврейської та польської культури.

В місті працюють музична та художня школи, будинок творчості школярів, отже молодим талантам є де розвивати свої здібності.

Нещодавно в районі виявлено у великій кількості радонові води з цілющими властивостями. Сподіваємося, що санаторій, побудований на цих джерелах, незабаром стане реальністю.

Отаке воно, невелике провінційне українське містечко Полонне, місто-трудівник, яке за своїми щоденними клопотами підійшло до тисячолітнього ювілею.

Володимир СВЯТСЬКИЙ

Полонне

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ВАСИЛЬ АВРАМЕНКО ТА СВІТОВА УКРАЇНСЬКА ХОРЕОГРАФІЧНА КУЛЬТУРА»

Нещодавно у приміщенні Українського державного центру культурних ініціатив відбулася друга міжнародна науково-практична конференція «Василь Авраменко та світова українська хореографічна культура», присвячена 100-річчю від дня народження видатного діяча української національної культури. На ній вперше були розглянуті такі проблеми, як праця митця в професіональному театрі Миколи Садовського, де він почав своє сходження до великого мистецтва танцю, його діяльність у Польщі, Чехії, США та Канаді, проаналізовано творчість у кіномистецтві, співдружність з Василем Верховинцем, перебування у Франції, на західноукраїнських землях у 20-х рр., внесок митця у світову хореографічну культуру. Чимало матеріалів і документів було обнародовано вперше, особливо це стосується архіву В. Авраменка, який зберігається у рукописних фондах Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Для молодих дослідників тут невичерпне джерело тем.

Конференцію відкрив директор Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України О. Костюк вступною промовою «Українське народознавство і В. Авраменко». З науковими доповідями та повідомленнями виступило 34 учасники, які висвітлили життєвий і творчий шлях В. Авраменка, аспекти майстерності та суспільно-політичної діяльності, визначали його внесок у розвиток вітчизняного та зарубіжного мистецтва. «Українська культура в контексті взаємин із світовою культурою» — тема доповіді голови Національної комісії з питань